

Радянська Волинь. – 1986. – 3 жовтня. – 4 с.; 2. Андрусак Я. Домагає наука // Радянська Волинь. – 1984. – 25 квітня. – с.1; 3. Байда Г. Здобуте – не межа // Радянська Волинь. – 1984. – 31 липня. – с.2; 4. Баран В. Україна: новітня історія (1945-1991 рр.). – Львів, 2003. – С. 331; 5. Гінайло В. Заводу рості – дружбі міцніти // Радянська Волинь. – 1975. – 27 червня. – 4 с.; 6. ДАВО. – Ф. 2973. – Оп.1. – Спр.1. – Арк. 1-3; 7. ДАВО. – Ф. 2973. – Оп.1. – Спр.30. – Арк. 43; 8. ДАВО. – Ф. 2973. – Оп.1. – Спр.47. – Арк. 1; 9. ДАВО. – Ф. 2973. – Оп.1. – Спр.67. – Арк. 8; 10. ДАВО. – Ф. 2973. – Оп.1. – Спр.138. – Арк. 15-17; 11. ДАВО. – Ф. 2973. – Оп.1. – Спр.202. – Арк. 6-22; 12. ДАВО. – Ф. 2973. – Оп.1. – Спр.197. – Арк. 3; 13. ДАВО. – Ф. 2973. – Оп.1. – Спр.269. – Арк. 20; 14. ДАВО. – Ф. 3209. – Оп.1. – Спр.25. – Арк. 2; 15. ДАВО. – Ф. 3209. – Оп.1. – Спр.45. – Арк. 1-10; 16. ДАВО. – Ф. 3209. – Оп.1. – Спр.59. – Арк. 3; 17. ДАВО. – Ф. 3209. – Оп.1. – Спр.64. – Арк. 3; 18. ДАВО. – Ф. 3209. – Оп.1. – Спр.65. – Арк. 1; 19. Залевський В. Луцький руберойд // Радянська Волинь. – 1976. – 17 березня. – с.2; 20. Зубчук К. Йтимуть у перших колонах // Радянська Волинь. – 1984. – 30 квітня. – 4 с.; 21. Зубчик К. Шкіра для чоловіків // Радянська Волинь. – 1982. – 11 серпня. – 4 с.; 22. К новым рубежам. Из опыта работы по эффективному использованию основных фондов, повышению производительности труда и качества продукции на Луцком картонно-рубероидном заводе – Луцк. – 1983. – 8 с.; 23. Курява Р. Господари молодого заводу // Молодий ленинець. – 1974. – 16 листопада. – 4 с.; 24. Левицький Я., Залевський В. Дай руку, суміжнику! // Радянська Волинь. – 1982. – 28 лютого. – 4 с.; 25. Луцький завод синтетичних шкір. – Луцк, 1991; 26. Луцький завод синтетичних шкір // Радянська Волинь. – 1975. – 22 лютого. – 4 с.; 27. На подъеме. Из опыта работы по повышению производительности труда и качества выпускаемой продукции на Луцком картонно-рубероидном заводе – Луцк. – 1979. – 8 с.; 28. Передовые формы организации труда. Луцкий завод синтетических кож. – Луцк, 1987. – с. 2-4; 29. Поліщук Н. Десять новых виробів // Радянська Волинь. – 1983. – 29 листопада. – 4 с.; 30. Пусько І. Разом із науковцями // Радянська Волинь. – 1985. – 11 жовтня. – 4 с.; 31. Семенюк В. Завод синтетичних шкір // Молодий ленинець. – 1977. – 26 липня. – 4 с.

Synelnykova D.

Light industry in Volyn Region (the second half of 1960th and the first half 1980th)

This article analyzes the most significant questions dealing with the development of light industry in Volyn Region in the second half of 1960th and the first half 1980th.

Key words: economy, reform, light industry, production, factory, plant.

УДК: 351.88:339.543(477)

© Оксана Звоздецька (Чернівці)

ЕЛЕКТРОННА МИТНИЦЯ В УКРАЇНІ ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ Е-ВРЯДУВАННЯ

Стаття присвячена вивченню проблеми створення комплексної системи “Електронна митниця” в Україні та впровадження електронного декларування як одного з головних напрямків модернізації митної справи в Україні. Автор зауважує, що впровадження елементів електронного документообігу є незворотнім процесом запровадження європейських стандартів у роботі української митниці та подальшого спрощення митних процедур.

Ключові слова: електронна митниця, електронний документообіг, європейські стандарти.

Сучасну епоху називають ерою інформації або інформаційним суспільством, що характеризується домінуючою роллю інформації та знань, створенням глобального інформаційного простору, в якому завдяки високорозвинутим інформаційним мережам і технологіям забезпечуватиметься стає економічне та соціальне зростання, вільний доступ до світових інформаційних ресурсів, що дозволить людям у повній мірі

використовувати свій потенціал та реалізовувати власні прагнення.

В основі концепції побудови інформаційного суспільства у провідних країнах світу лежать суто прагматичні цілі. Це зміцнення державних позицій в науково-технологічній, оборонній сферах, підвищення конкурентоспроможності своєї продукції на світовому ринку і реалізація переваг гуманітарних, освітніх та соціальних програм. В цьому контексті ще в 1998 році в Україні була прийнята Національна програма інформатизації [3]. Тільки в 2000-2001 роках був передбачений розвиток або створення більш ніж 30 інформаційно-аналітичних систем різного рівня й двох десятків систем електронних інформаційних ресурсів загальнодержавного масштабу. До них можна віднести: системи інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної статистики, податкової адміністрації, митної служби, міністерств транспорту, праці й соціальної політики, аграрної політики, внутрішніх справ, інформаційно-аналітичну систему з питань надзвичайних ситуацій, Вищого арбітражного суду й багатьох інших. Аналіз реального стану цих комп'ютерних систем показує різний ступінь їх адекватності поставленим перед відповідними відомствами завданням.

Всі ці проблеми охоплює таке поняття як “електронне урядування”, яке визначається як спосіб організації державної влади за допомогою систем локальних інформаційних мереж та сегментів глобальної інформаційної мережі, яка забезпечує функціонування певних органів в режимі реального часу та робить максимально простим і доступним щоденне спілкування громадянина з органами влади. На практиці це означає організацію управління державою та взаємодії з громадянами шляхом максимального використання в органах державного управління сучасних інформаційних технологій [22].

З метою визначення, чи застосовує держава методи електронного урядування, використовують певні критерії-етапи. Таких етапів виділяють щонайменше чотири:

- Інформування громадян про діяльність органів виконавчої влади і місцевого самоврядування через Інформаційні технології (ІТ).
- Організація електронного документообігу в органах влади і місцевого самоврядування.
- Забезпечення можливості звернення громадян до органів державної влади через ІТ.
- Надання адміністративних послуг через ІТ [22].

Виходячи з наведених етапів, стає зрозумілим, що Україна перебуває на етапі інформування (причому далеко на неналежному рівні) органами влади про свою діяльність. Лише в деяких органах влади застосовують певні елементи електронного документообігу (Державна податкова адміністрація, Пенсійний фонд, Міністерство внутрішніх справ, Держкомстат, Ліцензійна палата, Торговельно-промислова палата, Держкомпідприємництва, Держстандарт, Міністерство освіти і науки, Державна митна служба).

У статті ставиться завдання дослідження проблеми створення комплексної системи “Електронна

митниці” в Україні та впровадження електронного декларування як одного з головних напрямків модернізації митної справи в Україні.

Питання інформатизації митної справи вже ставали предметом розгляду в ряді наукових публікацій, як фахівців-практиків, так і науковців, зокрема Б.А. Кормица [18], П.В. Пашко [20], І.О. Бондаренко [16].

Варто звернути увагу на дослідження таких авторів як М. Дутова [17; 23-24], О. Ніколайчука [19], С. Козлова [25], котрі розглядають потенціал та практичне використання електронного документообігу в митній системі, аналізують досвід провідних країн світу та порівнюють його з показниками України. В цих дослідженнях констатується необхідність для України не лише створення власної системи електронної митниці, але й забезпечення в майбутньому її відповідності стандартам електронних митних систем ЄС, оскільки це є одним із кроків на шляху до європейської інтеграції України.

На сьогодні більшість економічно розвинених країн використовують електронні форми декларування, практично без оформлення паперових примірників вантажної митної декларації (ВМД). Зараз у повному обсязі така форма митного оформлення реалізована в США, Канаді та Ізраїлі. З 1 липня 2005 р. декларування товарів у країнах ЄС також здійснюється винятково в електронному вигляді, тому виникають значні проблеми з отриманням у цих країнах паперових примірників ВМД, які вимагає українська митниця.

Роль інформаційних технологій в митній справі відображена в Міжнародній конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур (Київська конвенція, 1999 рік. Україна приєдналася згідно із Законом України “Про приєднання України до Протоколу про внесення змін до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур” від 5 жовтня 2006 р. N 227-V) [5], яка передбачає максимальне практичне використання інформаційних технологій; розглядає інформаційні технології як один з принципів митного оформлення, реалізація якого сприятиме спрощенню та гармонізації митних процедур; установлює стандартне правило використання інформаційних технологій і засобів електронних комунікацій для удосконалення митного контролю [8].

Із запровадженням з 1 січня 2004 р. нового Митного кодексу України склалися всі умови для проведення електронного декларування в повному обсязі (а не тільки при попередніх процедурах, як у 2001 році). До Положення про вантажну митну декларацію були внесені необхідні зміни постановою Кабінету Міністрів України від 26 травня 2004 року №675, що завершило підготовчий етап – створення правової бази для впровадження електронного декларування товарів та транспортних засобів [7].

Другою необхідною складовою для впровадження електронного декларування стало впровадження законів України від 22.05.2003 р. “Про електронні документи та електронний документообіг” та “Про електронний цифровий підпис”, які надали юридичний статус електронним документам в Україні [1-2].

Умови, за яких може бути використана ЕВМД,

визначені Тимчасовими правилами митного контролю і митного оформлення товарів і транспортних засобів, що декларуються з поданням вантажної митної декларації в електронній формі, затвердженими наказом Держмитслужби від 15.09.2004 р. №671 [9] та запровадження експерименту з використання електронної форми декларування. Зокрема, це наявність зовнішньоекономічного контракту на операцію, який повинен передбачати оплату виключно в грошовій формі; митна вартість товарів повинна визначатися за ціною угоди; експортуються товари власного виробництва, документи, які не можуть бути представлені в електронному вигляді, надаються митному органу в той же день, що й ЕВМД [9].

Отже, починаючи з 29 грудня 2004 р., Держмитслужба ініціювала проведення експерименту з використання електронної форми декларування, головною метою якого є відпрацювання на практиці процедури митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів за допомогою ЕВМД, аналіз реалій існуючої практики та доопрацювання знайдених суперечностей [10].

Цим наказом Держмитслужби визначено перелік із 183 підприємств-експортерів, розташованих у зоні діяльності Північної, Київської, Дніпровської, Західної, Подільської, Чорноморської, Кримської, Донбаської, Східної регіональних та Бориспільської і Севастопольської митниць, які планувалось залучити до проведення експерименту шляхом укладення відповідної угоди.

Загалом, переважна більшість підприємств відмовились від укладення договору про проведення експерименту. Основними причинами цього, за інформацією митниць, є:

- відсутність на підприємствах необхідного технічного обладнання, зокрема окремих модемів для забезпечення зв'язку з митницею;
- відсутність у штаті підприємств фахівців з досвідом роботи із відповідними програмно-інформаційними комплексами та комунікованими каналами зв'язку;
- необхідність супроводження ВМД в електронній формі паперовими примірниками товаросупровідних та дозвільних документів інших державних органів (податкова служба, банки і т.д.).

Досвід наших східних сусідів засвідчив кілька проблемних моментів при запровадженні електронного декларування. Передусім, це несумісність програмного забезпечення декларантів та митних органів, недосконалість системи обміну інформацією між декларантами та митними органами, а також обмеженість пропускної спроможності комп'ютерних мереж [25].

Врешті-решт, слід відзначити, що Держмитслужба врахувала можливість виникнення таких проблем, тому що було проведено певну підготовчу роботу: на митницях, в яких проводився експеримент, модернізовано системи комунікацій, оновлено електронно-обчислювальну техніку, розроблено відповідне програмне забезпечення. Особливою гордістю митників є програми забезпечення модифікації електронного документу за криптографічним алгоритмом (електронний цифровий підпис) на базі програми криптографічного за-

хисту інформації “Автограф” [26]. Кожний митний орган надає цей програмний продукт учасникам експерименту, тож питання несумісності обладнання зняте.

Митне оформлення й митний контроль товарів і транспортних засобів здійснюють, використовуючи автоматизовану інформаційну систему обробки відомостей в електронній формі (АІС). Інформаційну взаємодію в рамках АІС між підсистемами декларанта й митного органу здійснюють, використовуючи повідомлення в електронній формі, засвідчені електронні цифрові підписи ЕЦП (авторизовані повідомлення).

Обов'язковим реквізитом електронних документів, визначених у цих Правилах, є електронний цифровий підпис (ЕЦП): документ, не засвідчений ЕЦП, не прийматиметься до митного оформлення. При цьому під час приймання електронних документів повинна дотримуватись відповідна процедура перевірки ЕЦП із використанням програмного забезпечення, що дає можливість пересвідчитися у цілісності та достовірності електронного документа [9].

Оскільки в Держмитслужбі України циркулює інформація, захист якої гарантує держава виникла необхідність інтеграції засобів електронного цифрового підпису до Єдиної автоматизованої інформаційної системи України (ЄАІС Держмитслужби).

Держмитслужба України офіційним листом звернулася до Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України Служби безпеки України (ДСТСЗІ СБУ) країни з метою отримання інформації у якого із підприємств України, які мають відповідний дозвіл на проведення робіт із захисту інформації, можливо отримати ключі ЕЦП з метою початку робіт по використанню ЕЦП в системі електронного декларування.

Після отримання відповіді про необхідність звернення до підприємств, які пройшли сертифікацію в центральному засвідчувальному органі, Держмитслужба України офіційним листом (листом від 04.04.06 №31/05-31-1871) звернулася до державного підприємства “Українські спеціальні системи”, у якого є акредитований Центр сертифікації ключів (ЦСК), для отримання десяти комплектів ключів з метою їх передачі підприємствам, які будуть мати укладений договір [19].

Донедавна система електронного цифрового підпису не могла працювати у повній відповідності з Законом України “Про електронний цифровий підпис”, оскільки не було акредитовано жодного центру сертифікації ключів.

Першим акредитованим центром сертифікації ключів національної системи електронного цифрового підпису став розташований у Дніпропетровську Спеціалізований центр сертифікації ключів (СЦСК) Товариства з обмеженою відповідальністю “Науково-виробнича фірма “Українські національні інформаційні системи” (УНІС). Нині, згідно з інформацією, розміщеною на офіційному сайті центрального засвідчувального органу, окрім зазначеного центру акредитацію пройшли ще дев'ять центрів сертифікації ключів [14].

Враховуючи завдання, покладені Президентом і Урядом України на митну службу України і

спрямовані на наближення митних правил України до світових норм і стандартів, Держмитслужбою України розроблено Концепцію створення, впровадження і розвитку системи електронного декларування товарів, затверджено 18.10.2006 N 907 (далі – Концепція) [11].

Впровадження електронного декларування триватиме декілька років. Процедура електронного декларування може поширюватися на товари, які належать включеним до реєстру підприємствам. Єдиний недолік — декларування ще років п'ять буде таким, яким є зараз: у паперовому й електронному вигляді. Замість того щоб декларацію надсилали в електронному вигляді, необхідно ще й привезти на митницю документи, і лише оформляти ВМД.

У вересні 2008 р. Кабінет Міністрів України схвалив Концепцію створення багатофункціональної комплексної системи “Електронна митниця”, яка дозволить зміцнити митну безпеку України, адаптувати Єдину автоматизовану інформаційну систему Держмитслужби до нової комп'ютеризованої транзитної системи ЄС, надавати оперативну й достовірну інформацію про наміри щодо здійснення зовнішньоекономічних операцій, а також удосконалити інформаційну інфраструктуру Держмитслужби [15].

Комплексна система “Електронна митниця” є поєднанням інформаційно-телекомунікаційних технологій. Реалізація Концепції спрямована на ліквідацію різниці між митними процедурами в Україні та ЄС. Створення комплексної системи забезпечує реалізацію взятих Україною зобов'язань перед міжнародною спільнотою.

Проектування і створення комплексної системи передбачається здійснювати на базі ЄАІС Держмитслужби з урахуванням міжнародних стандартів з максимальним залученням науково-технічного потенціалу держави шляхом:

- автоматизації системи формування, збору, обробки та накопичення інформації для формування митної статистики;
- створення системи електронного документообігу та електронного декларування;
- модернізації ЄАІС ДМСУ та баз даних для забезпечення цілісності, достовірності, актуальності та доступності інформації;
- організації каналів зв'язку між підрозділами митних органів різного рівня з використанням сучасних технологій передачі даних;
- організації міжнародних каналів зв'язку для виконання угод з інформаційного обміну;
- оснащення митних органів новітніми засобами обробки та передачі інформації;
- комплексного впровадження засобів криптографічного та технічного захисту інформації, ідентифікації та автентифікації користувачів;
- захисту інформації від несанкціонованого та неконтрольованого ознайомлення, модифікації, знищення, копіювання, поширення;
- обов'язкової автоматичної реєстрації результатів ідентифікації та автентифікації користувачів, результатів виконання користувачем операцій з обробки інформації, спроб несанкціонованих дій з інформацією, фактів позбавлення користувачів права на доступ до інформації та її обробку, результа-

тів перевірки цілісності засобів захисту інформації;

➤ створення комплексних систем захисту інформації на базі типових рішень та відомчого центру сертифікації ключів Держмитслужби наказ Держмитслужби України від 08.08.2007 №669 [15].

В Концепції чітко визначені етап її реалізації (2009–2013 рр.)

I етап (2009 рік): створення законодавчої основи для застосування інформаційно-телекомунікаційних технологій у роботі контролюючих органів, суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності; удосконалення автоматизованих систем, що функціонують у митній службі та базуються на сучасних інформаційно-телекомунікаційних технологіях, які спрямовані на технологічне забезпечення безперервності потоку, накопичення та обробки електронної митної інформації в електронному вигляді, впровадження механізму електронного декларування; забезпечення захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах митних органів.

II етап (2009–2010 рр.): створення систем: адміністрування (в тому числі міжвідомчого) процесів, які відбуваються під час підготовки, прийняття, доведення рішень та контролю за їх виконанням, що є необхідною умовою для мінімізації часу проходження митних процедур та раціоналізації дій контролюючих органів; оперативного виконання рішень, які потребують певних дій щодо товарів і транспортних засобів, що є необхідною умовою для недопущення несанкціонованого поводження з ними; електронного цифрового підпису та захисту інформації; подальше вдосконалення програмного забезпечення функціонування механізму електронного декларування; виконання робіт щодо гармонізації документів з вимогами ЄС та забезпечення сумісності системи контролю за переміщенням вантажів з новою комп'ютеризованою транзитною системою ЄС.

III етап (2010–2013 рр.): завершення створення системи аналізу ризиків як складової частини автоматизованої системи митного оформлення товарів та транспортних засобів на всіх рівнях митної системи; впровадження системи електронного документообігу у всій системі управління митними органами.

Одним з кроків впровадження електронного декларування є початок експериментальної експлуатації програмно-інформаційного комплексу (далі – ПК) “Інспектор-2006” в режимі опрацювання та оформлення електронної попередньої декларації (далі – ЕПД) при електронному декларування товарів з 15 квітня 2009 р. [6]. Для цього розроблені інструктивно-методичні матеріали “Порядок підготовки та здійснення процедур електронного декларування з використанням ЕПД та ПК “Інспектор-2006””.

Згідно з прийнятим Порядком, підприємство (суб'єкт ЗЕД) має попередити (офіційним листом) митний орган (митницю, регіональну митницю), в зоні дії якого воно знаходиться, про необхідність/бажання та практичну готовність до оформлення ЕПД, а також про Центр сертифікації ключів (ЦСК), у якого був придбаний ЕЦП (наявність підключення до мережі Інтернет з параметрами, прийнятими для передавання повідомлень великого

обсягу, зокрема повідомлень з електронними документами у відсканованому вигляді і таке інше, наявність програмного забезпечення для оформлення ЕПД з ЕЦП від одного з розробників брокерських програм, за допомогою якого можливе формування відповідного повідомлення у форматах, затверджених наказом ДМСУ від 12.03.2009 N 220 “Про затвердження специфікацій форматів електронних повідомлень”) [4].

Підприємство має укласти договори з Регіональною інформаційною митницею та митним органом, в зоні дії якого воно знаходиться, про застосування вантажної митної декларації в електронному вигляді тільки після отримання повідомлення від митного органу про готовність до застосування процедур електронного декларування. Після укладення договору суб'єкт ЗЕД має надати відкритий ключ із сертифікатом митному органу, в зоні дії якого воно знаходиться. Спосіб, у який здійснюється така передача, визначається за згодою сторін (це може бути офіційний лист з додатком – машинним носієм із записаним відкритим ключем або повідомлення електронної пошти на узгоджену адресу з приєднаним відкритим ключем тощо). Відкриті ключі та сертифікати можна також отримувати із сайтів акредитованих ЦСК. Термін передачі митному органу відкритого ключа суб'єкта ЗЕД – не пізніше ніж за одну робочу добу до моменту направлення першої ЕПД [4].

Для отримання ЕЦП необхідно подати заяву з відповідними документами до ЦСК. Заява на реєстрацію розглядається адміністратором реєстрації ЦСК протягом однієї години з моменту її надходження. У випадку відмови в реєстрації заява на реєстрацію разом з додатками повертається заявнику з позначкою адміністратора реєстрації. Після проведення реєстрації Абонента ЦСК адміністратор реєстрації ЦСК виконує реєстраційні дії із занесення реєстраційної інформації до реєстру Абонентів ЦСК.

Відкритий та особистий ключі Абонента генеруються на робочій станції генерації ключів Абонентів в ЦСК. Згенерований особистий ключ Абонента захищається первинним паролем та записується на носій ключової інформації. Відповідальність за забезпечення конфіденційності та цілісності особистого ключа несе Абонент. У випадку коли ключі отримує довірена особа Абонента ЦСК, первинний пароль передається (надсилається) Абоненту у запечатаному конверті, після чого Абонент має встановити власний робочий пароль [4].

Разом з особистим ключем на носії ЦСК надає Абоненту клієнтське програмне забезпечення, а також надрукований примірник сертифіката відкритого ключа. У разі отримання носіїв з особистим ключем уповноваженою особою, носій та надрукований сертифікат разом із записаним на папір первинним паролем передаються Абоненту у пакеті (конверті), опломбованому печаткою РІМ “Для пакетів”. Особисті ключі Абонентів не зберігаються в ЦСК. Після генерації та запису на носій ключової інформації вони знищуються з носіїв ЦСК надійним способом. Строк дії особистого ключа Абонента становить 2 (два) роки. Початком строку дії особистого ключа Абонента

вважається дата та час формування сертифіката, що містить відкритий ключ відповідно до особистого.

Адміністратор реєстрації ЦСК проводить Інструктаж з правил використання та збереження носіїв з ЕЦП та правил використання клієнтського програмного забезпечення.

Наступним кроком до процедури електронного декларування є, інформування листом Митного органу суб'єктів ЗЕД, які виявили бажання та готовність до застосування процедур електронного декларування та які включені до відповідного Реєстру, про готовність до застосування процедур електронного декларування та укласти із зазначеними суб'єктами ЗЕД договори про застосування вантажної митної декларації в електронному вигляді. Для митного оформлення товарів Декларантом подаються ЕД (у вигляді електронного документа визначеного формату або у сканованому вигляді), подання яких визначено законодавством України.

З метою уніфікації та стандартизації процесу обміну електронною інформацією між суб'єктами господарювання і митними органами використовується Специфікація форматів електронних повідомлень автоматизованої системи митного оформлення товарів та інших предметів програмно-інформаційного комплексу "Інспектор – 2006" на рівні суб'єкт – митний орган (далі – специфікація), яка підтримує всі документи, необхідні для проведення митного оформлення та на рівні митний орган – Регіональна інформаційна митниця (далі – специфікації форматів) [12].

Під інформаційним забезпеченням електронного обміну даними розуміється єдина система кодифікації даних, призначена для зведення до мінімуму непорозумінь, що виникають через невідповідність нормативно-довідкової та іншої інформації учасників обміну.

Отже, на державному рівні, все-таки було визнано, що процес запровадження європейських стандартів у роботі української митниці – незворотний. Йдеться, насамперед, про подальше спрощення митних процедур, розвиток технологій митного контролю, вдосконалення митного законодавства. Аналіз практики роботи митних служб у всьому світі засвідчує, що з року в рік вони поступово відходять від фіскальних функцій і дедалі більше уваги приділяють створенню максимально сприятливих умов для розвитку зовнішньої торгівлі, а також захисній роботі. Ці кроки є об'єктивним наслідком створення прозорого митного законодавства, контрольованого ринку та прозорої роботи підприємств у цих державах.

Однак, крім позитивних моментів, необхідно виділити основні причини, що стримують впровадження електронного декларування: відсутність повномасштабної системи електронного документообігу центральних органів виконавчої влади; необхідність виділення додаткових коштів на створення у Держмитслужбі засвідчувального центру (акредитованого центру сертифікації ключів) або оплати послуг, що будуть надаватися іншими акредитованими центрами сертифікації ключів; організаційно-технічна неготовність підприємств до застосування ЕЦП та електронного документообігу. Про це красномовно свідчить реєстр підприємств, до товарів яких може застосовуватися процедура елект-

ронного декларування за станом на 20.08.2009, в який внесено всього 21 підприємство України [13].

Достатньо дискусійною виглядає стратегія взята на озброєння Україною в цьому напрямку, яка полягає не в застосуванні певних стандартів ЄС в митній сфері, а в поступовому наблизенні до них, як це, наприклад, має місце із новими митними деклараціями, які частково, але не повністю повторюють Єдиний адміністративний документ, що застосовується митницями країн ЄС. Таким чином сьогоднішня хвиля реформ вже від самого початку є лише напівкроком, який потягне цілу низку наступних реформ. В цьому аспекті цікавою є проблема економічної ефективності такого реформування, що не вирішує до кінця поставлених цілей.

Джерела та література:

1. Закон України „Про електронний цифровий підпис” // Офіційний вісник України, 2003. - №25. - С.1175; 2. Закон України „Про електронні документи та електронний документообіг” // Відомості Верховної Ради України, 2003. - №36. - С.275; 3. Закон України «Про Національну програму інформатизації» від 04.02.98 // Закон України / Верховна Рада України; Ін-т законодавства. – К.: Книга, 1998. – Т.15. С.134-135; 4. Додаток до листа РІМ від 14 травня 2009 р. N 31/19-15-2133-ЕП “Про надіслання інструктивно-методичних матеріалів з підготовки та впровадження процедур роботи з ЕПД у митних органах”. Порядок підготовки та здійснення процедур електронного декларування з використанням ЕПД та ПІК "Інспектор-2006" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/MK090553.html - Дата перегляду 10.09.2009; 5. Законом України "Про приєднання України до Протоколу про внесення змін до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур" від 5 жовтня 2006 р. N 227-V [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mdoffice.com.ua/pls/MDOOffice/MDODoc.FindHelp.Adv?p_file=95_363 - Дата перегляду 10.11.2008; 6. Лист РІМ “Про надіслання інструктивно-методичних матеріалів з підготовки та впровадження процедур роботи з ЕПД у митних органах”. – № 31/19-15-2133-ЕП від 14.05.2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/MK090553.html - Дата перегляду 10.09.2009; 7. Митний кодекс [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=7&nreg=92-15> - Дата перегляду 10.11.2008; 8. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур 18 травня 1973 р. у Кіото [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mdoffice.com.ua/pls/MDOOffice/MDODoc.FindHelp.Adv?p_file=95_1 - Дата перегляду 10.11.2008; 9. Наказ Державної митної служби "Про проведення експерименту з використання електронної форми декларування" від 15.09.2004 N'671 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uazakon.com/document/fpart63/idx63596.htm> - Дата перегляду 10.11.2008; 10. Наказ Держмитслужби “Про початок проведення експерименту з використання електронної форми декларування” від 29.12.04 № 929 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mdoffice.com.ua/pls/MDOOffice/MDODoc.FindHelp.Adv?p_file=76_132; 11. Наказ Держмитслужби України “Про затвердження Концепції створення, упровадження і розвитку системи електронного декларування товарів” від 18.10.2006 N 907 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uapravo.net/data2008/base32/ukr32619.htm> - Дата перегляду 10.11.2008; 12. Наказ Держмитслужби України “Про затвердження специфікацій форматів електронних повідомлень” від 12.03.09 № 220 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.customs.gov.ua/dmsu/control/uk/publish/article?art_id=1224798&cat_id=297456 - Дата перегляду 10.11.2008; 13. Реєстр підприємств, до товарів яких може застосовуватися процедура електронного декларування. (наказ Держмитслужби України від 08.08.2007 №669, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 21.08.2007 за № 967/14234) за ста-

ном на 20.08.2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.customs.gov.ua/dmsu/control/uk/publish/article?art_id=1429289&cat_id=297456 - Дата перегляду 10.09.2009; **14.** Реєстр суб'єктів – засвідчувальних центрів та акредитованих центрів сертифікації ключів, які надають послуги, пов'язані з електронним цифровим підписом [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://czo.gov.ua/index.php?page=reestr> - Дата перегляду 10.11.2008; **15.** Розпорядження КМУ „Про схвалення Концепції створення багатofункціональної комплексної системи „Електронна митниця” від 17 вересня 2008 р. № 1236-р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://kharkov-terminal.com.ua/news/842/> - Дата перегляду 10.11.2008; **16.** Бондаренко І.О. На шляху до європейських стандартів: електронне декларування // Митна справа. – 2005. – № 1. – С. 51-57; **17.** Дутов М. Сравнительный анализ европейского законодательства в области электронного документооборота / Михайло Дутов // Підприємництво, господарство і право. – 2002. – № 8. - С. 25-28; **18.** Кормич Б.А. Особливості декларування товарів у митному праві ЄС / Борис Анатолійович Кормич // Актуальні проблеми політики: 36. наук. праць. - Одеса, 2007, - Вип. 30. - с. 93 - 103; **19.** Ніколайчук О. Впровадження механізму електронного декларування / Олег Ніколайчук // Митниця. – 2006. – № 7. – С. 12-15; **20.** Пашко П.В. "Електронна митниця" - головний шлях до митної безпеки держави/ Павло Володимирович Пашко // Транспорт і логістика. - 2007. - № 3. - с. 22 - 23. **21.** Україна випереджає Європейський Союз у створенні "Електронної митниці" // Митна газета - № 19. - 2006. - С.1; **22.** Демкова М. Електронне урядування – запорука прозорості та ефективності влади [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.justinian.com.ua/article.php?id=2614 . – Дата перегляду – 06.03.2009; **23.** Дутов М.М. Правове проблеми електронного документа [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edocs.phpclub.net/index1.php?id=articles.php&id1=3> - Дата перегляду 10.11.2008. **24.** Дутов М.М. Юридические гарантии использования электронной цифровой подписи в Украине [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edocs.phpclub.net/index1.php?id=article/YurGarantDigSis.html> - Дата перегляду 10.11.2008; **24.** Козлов С. Електронне декларування: ризикована необхідність. – Режим доступу: <http://www.yur-gazeta.com/oarticle/1327/> - Дата перегляду 10.11.2008; **25.** Шевченко Д. Україна – піонер електронного декларування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.legalweekly.com.ua/article/?uid=641> - Дата перегляду 10.11.2008.

Zvozdetska O.

Electronic Customs in Ukraine as part of e-governance

The body of the article goes on to discuss the problem of a complex system creating "e-Customs" in Ukraine and e-Customs relies on unparalleled industry knowledge to deliver comprehensive and efficient import/export customs compliance software solutions to all sectors in Ukraine. Customs also offers solutions for carriers and freight forwarders, including ACE e-manifest, QP/WP, release notification, and other freight messaging solutions. According to experts, implementation of the project will allow to provide the state power bodies with urgent and authentic statistical information, to raise efficiency of fighting the contraband, fraud, organized crimes and terrorism, to reinforce efficient control over observation of the established bans and restrictions for removal of separate goods across the customs border of Ukraine and to raise efficiency of the customs service management.

Key words: "e-Customs", ACE e-manifest, QP/WP, release notification.